XII. XORAZM VILOYATINING DOIMIY AHOLISI

Demografiya statistikasi *–*

ijtimoiy-iqtisodiy statistika sohalaridan biri bo'lib, aholi soni, tarkibi, aholi yoki uning guruhlari joylashuvi va takror hosil bo'lishi bilan bog'liq ma'lumotlarni statistik usullardan foydalangan holda yig'ish , qayta ishlash, ifodalash va tahlil qilish faoliyati bilan shug'ullanadi.

Doimiy aholining yashash joyi bo‘yicha taqsimlanishi

Shahar

33,0%

Qishloq

67,0%

Xorazm viloyati bo‘yicha asosiy demografik ko‘rsatkichlar

2024- yil yanvar-sentabr

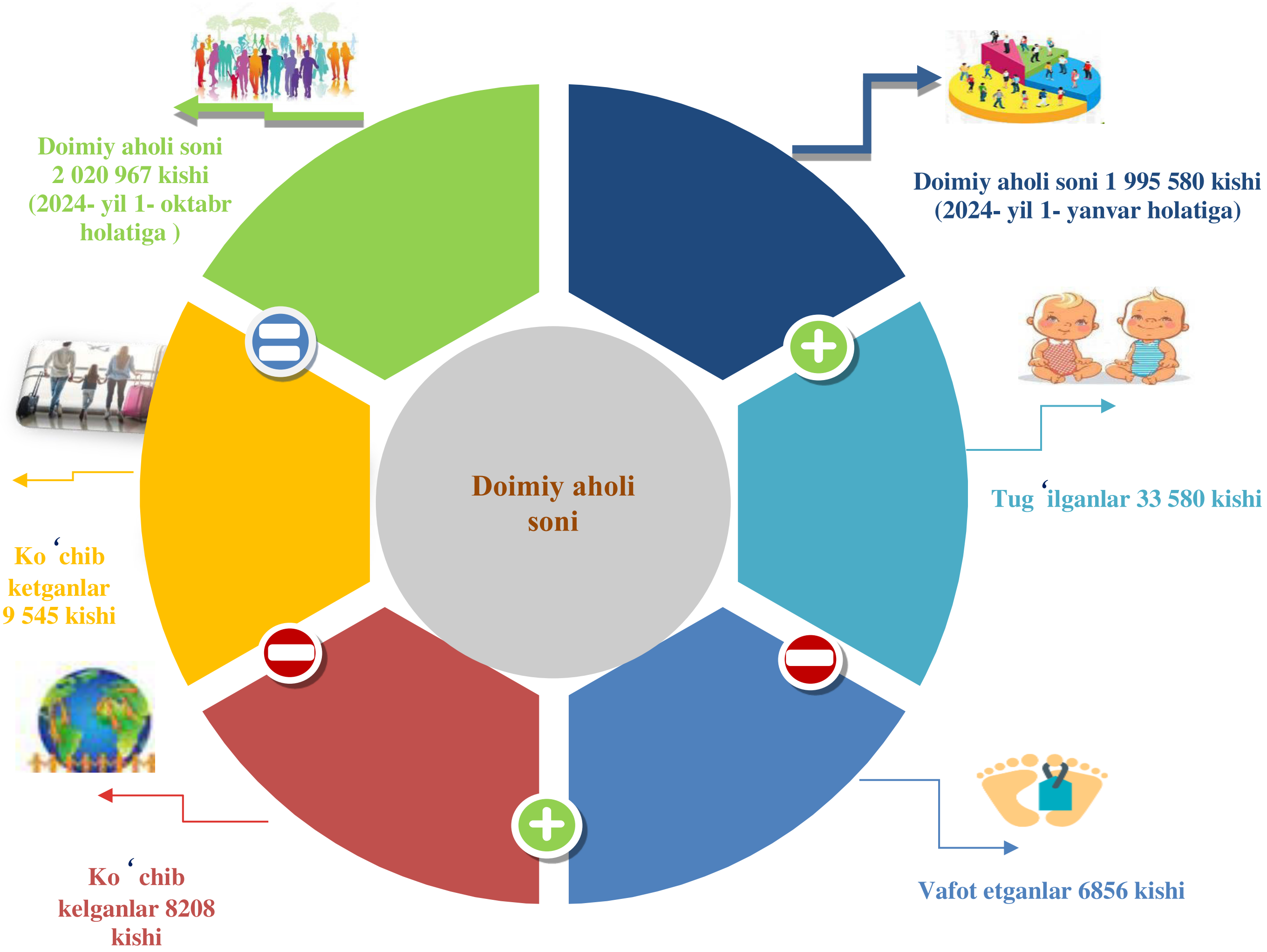

Aholining o‘rtacha yoshi

yil boshiga

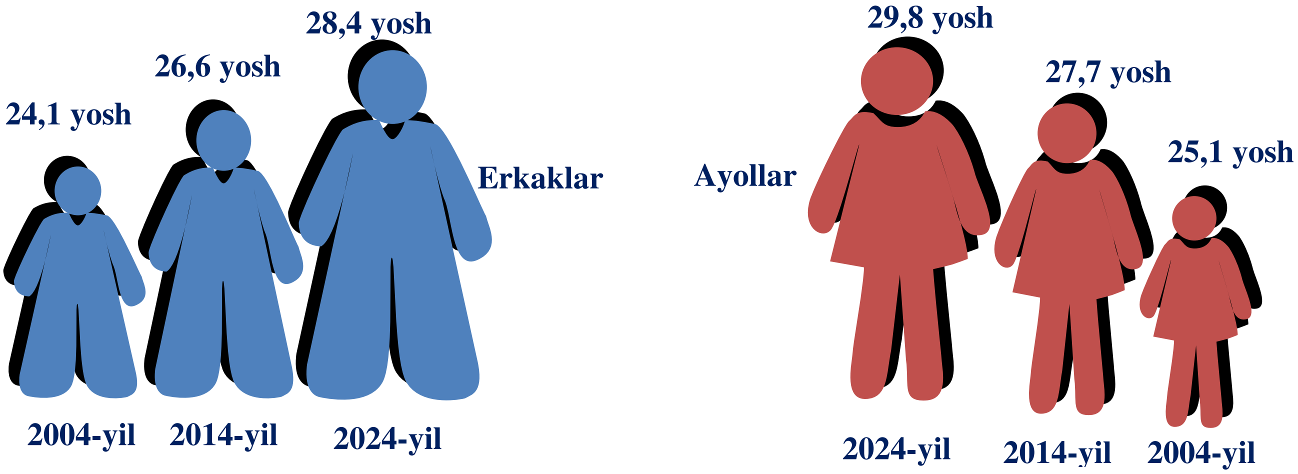

Aholining o‘rtacha yoshi *- bu aholining yosh tarkibining taxminiy umumiy tavsifi. U umumiy aholi tarkibidagi barcha odamlarning yoshlarining o‘rtacha arifmetik qiymati sifatida hisoblanadi. O‘rtacha yosh – bu aholi soni jihatidan teng bo‘lgan ikkita guruhga bo‘lingan yosh bo‘lib, ularning birinchi yarmi yosh , ikkinchi yarmi esa katta.*

Doimiy aholi soninig taqsimlanishi

1- oktabr holatiga,ming kishi

Shahar va tumanlar nomi	2023- yil	2024- yil	O‘sish sur’ati, % da
Viloyat bo‘yicha	**1983,7**	**2021,0**	**101,9**
shaharlar :			
Urganch sh.	152,4	155,1	101,8
Xiva sh.	98,3	99,6	101,3
tumanlar:			
Bog‘ot	175,0	178,5	102,0
Gurlan	156,4	159,0	101,7
Qo‘shko‘pir	181,0	184,2	101,8
Urganch	212,3	216,9	102,2
Hazorasp	204,8	208,8	102,0
Tuproqqal’a	58,9	60,3	102,4
Xonqa	197,3	200,9	101,8
Xiva	153,6	157,1	102,3
Shovot	179,3	182,6	101,8
Yangiariq	122,4	124,5	101,7
Yangibozor	92,0	93,5	101,6

Doimiy aholi soninining taqsimlanishi

2024- yil 1- oktabr holatiga,ming kishi

Shahar aholisi		Qishloq aholisi
155,2	Urganch sh.	-
99,6	Xiva sh.	-
31,2	Bog'ot	147,3
67,9	Gurlan	91,1
47.0	Qo'shko'pir	137,2
28,7	Urganch	188,3
31,9	Hazorasp	176,9
25,6	Tuproqqal'a	34,6
68,7	Xonqa	132,1
17,6	Xiva	139,5
46,9	Shovot	135,7
29,5	Yangiariq	95,0
17,2	Yangibozor	76,3

Shahar aholisi   Qishloq aholisi

Xorazm viloyati shahar va tumanlari kesimida 2024- yil 1- oktabr holatiga eng ko'p aholi sonining ko'payishi Tuproqqal'a tumanida 102,4 foizni, Xiva tumanida 102,3 foizni, Urganch tumanida 102,2 foizni , Bog'ot va Hazorasp tumanlarida 102,0 foizni tashkil etgani kuzatildi.

Xorazm viloyati bo'yicha aholi zichligi

2024- yil 1- oktabr holatiga, 1 kv.km.ga to'g'ri keladigan aholi soni, kishi

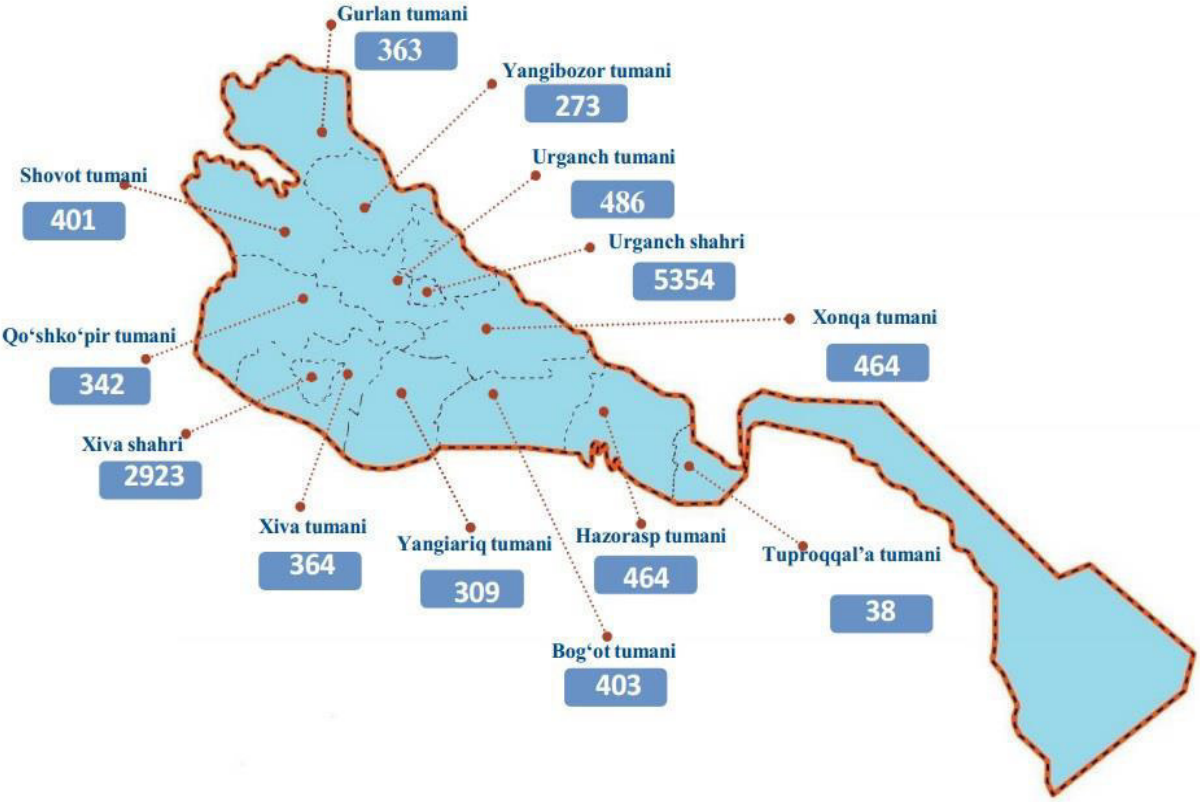

Viloyatda 2024- yil 1- oktabr holatiga 1 kvadrat kilometrga o'rtacha **334** kishi to'g'ri kelgan. Bu esa o'tgan yilning mos davriga nisbatan solishtirilganda 6 kishiga ortgan (2023- yilda 1 kv.km.ga 328 kishi).

Shahar va tumanlar bo'yicha qaraydigan bo'lsak, aholi zichliginig eng yuqori ko'rsatkichi Urganch shahrida **5 354** kishi, Xiva shahrida **2 923** kishi, Urganch tumanida **486** kishi, Hazorasp tumanida **464** kishi, Xonqa tumanida **464** kishini tashkil etgan bo'lsa, eng past ko'rsatkichlar Tuproqqal'a tumanida **38** kishi, Yangibozor tumanida **273** kishi, Yangiariq tumanida **309** kishi, Qo'shko'pir tumanida **342** kishini tashkil etgan.

Hududlar kesimida tug‘ilganlar soni, *kishida*

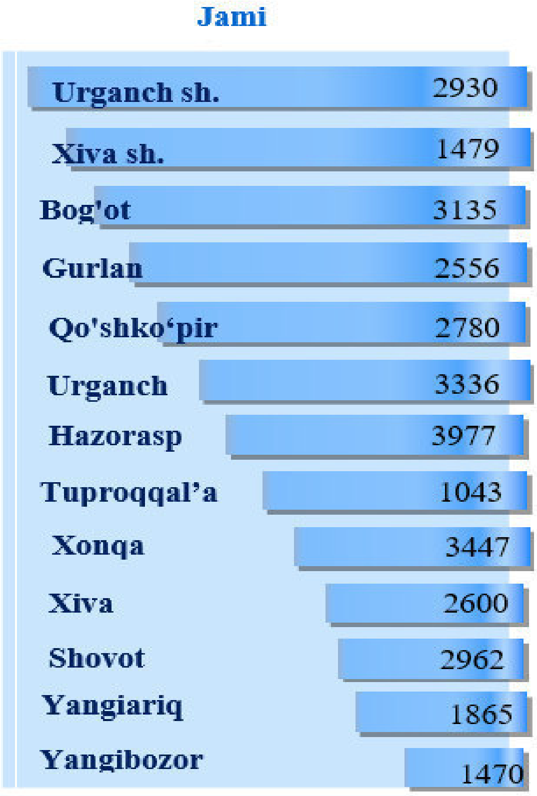

Erkak		Ayol
1546	Urganch sh.	1384
744	Xiva sh.	735
1692	Bog'ot	1443
1331	Gurlan	1225
1438	Qo'shko'pir	1342
1722	Urganch	1614
2081	Hazorasp	1896
541	Tupraqqal'a	502
1825	Xonqa	1622
1342	Xiva	1258
1507	Shovot	1455
985	Yangiariq	880
756	Yangibozor	714

Hududlar kesimida tug‘ilganlar soni va koeffitsiyenti

(2024- yil yanvar–sentabr oylari)

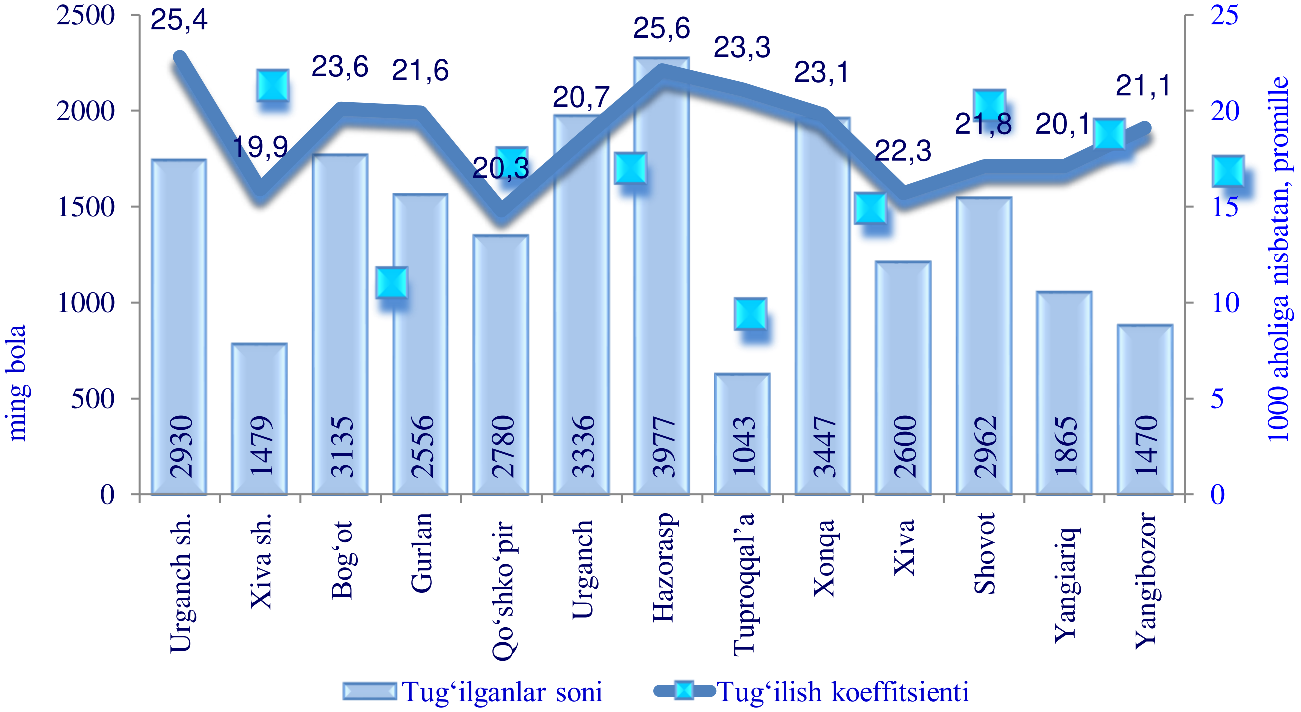

Hududlar kesimida vafot etganlar soni, *kishida*

	Hududlar kesimida vafot etganlar soni, *kishida*	O‘sish sur’ati, % da
Xorazm viloyati	6856	100,3
Urganch sh	774	108,8
Xiva sh	333	100,0
Bog‘ot	617	98,7
Gurlan	523	116,0
Qo‘shko‘pir	590	92,8
Urganch	672	92,2
Hazorasp	704	102,8
Tuproqqal'a	201	90,1
Xonqa	603	120,4
Xiva	473	91,7
Shovot	608	103,1
Yangiariq	448	118,8
Yangibozor	310	93,9

Hududlar kesimida vafot etganlar soni va koeffitsiyenti

(2024- yil yanvar–sentabr oylari)

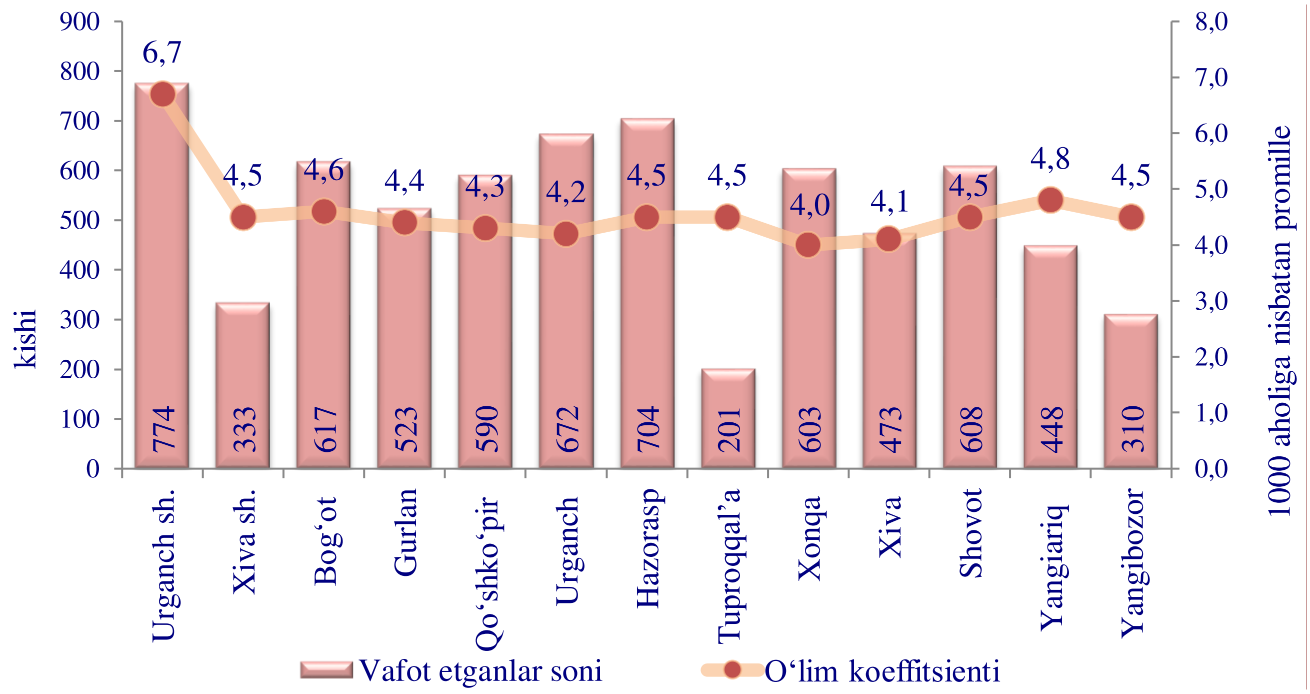

O‘limning asosiy sabablar bo‘yicha taqsimlanishi

2024- yil yanvar-sentabr, kishi

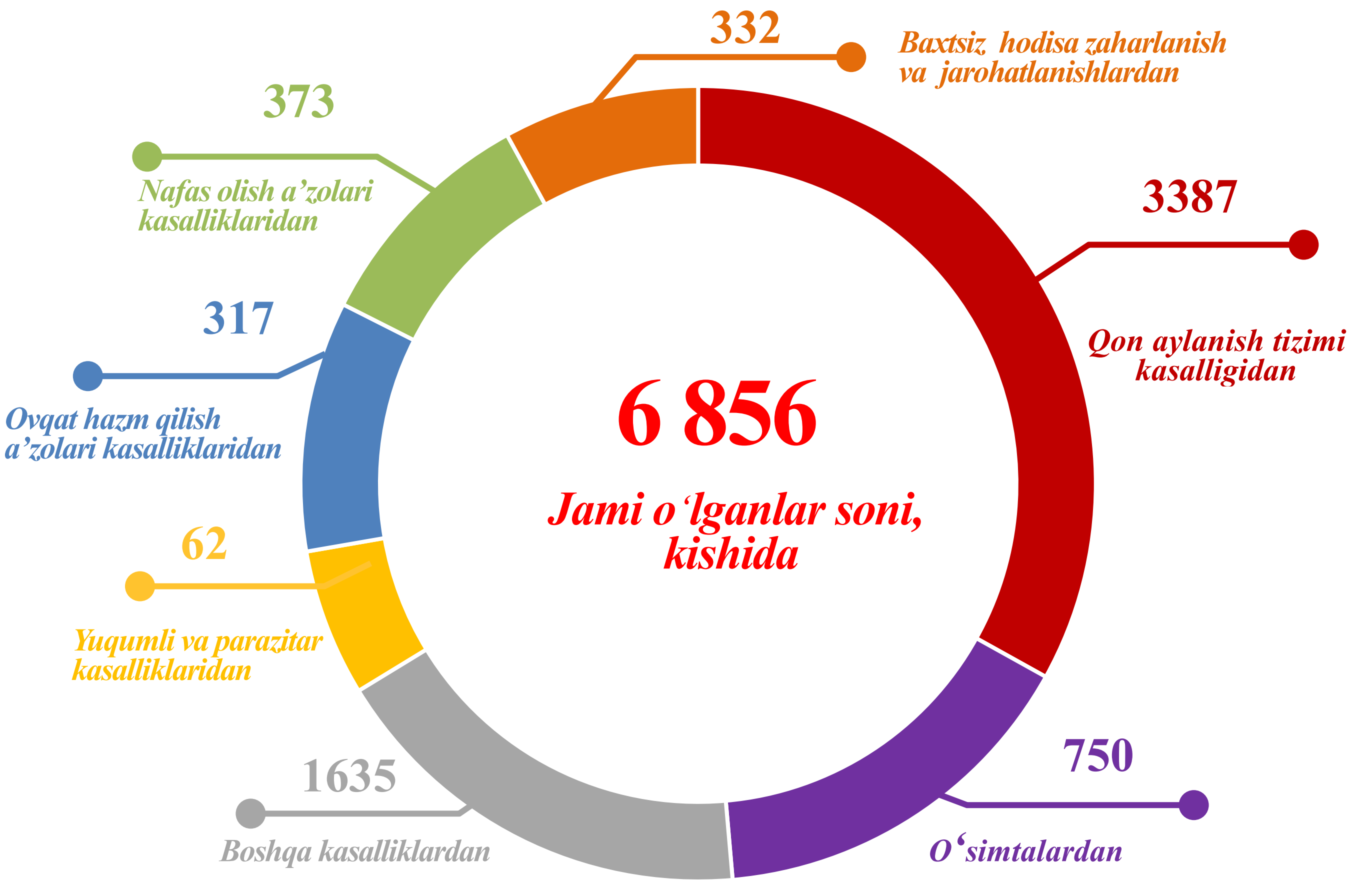

2024- yilning yanvar- sentabr oylarida qayd etilgan o‘lim holatining 49,4 %i – qon aylanish tizimi kasalliklaridan, 10,9 %i – o‘simtalardan, 5,4 %i – nafas olish a’zolari kasalliklaridan, 4,8 %i – baxtsiz hodisa, zaharlanish va jarohatlanishlardan, 4,6 %i – ovqat hazm qilish a’zolari kasalliklaridan, 1,0 %i – yuqumli va parazitar kasalliklardan, 23,9 %i boshqa kasalliklardan vafot etganlar.

Hududlar kesimida tuzilgan nikohlar va nikohdan ajralganlar soni

(2024- yil yanvar–sentabr)

	Jami nikohlar soni (kishi)	*Jami nikohdan ajralganlar soni (kishi)*
Viloyat bo'yicha	**10259**	**1447**
Urganch sh.	706	199
Xiva sh.	493	76
Bog'ot	946	92
Gurlan	873	102
Qo'shko'pir	867	132
Urganch	1104	145
Hazorasp	1122	165
Tuproqqal'a	309	70
Xonqa	1132	109
Xiva	764	71
Shovot	859	132
Yangiariq	593	95
Yangibozor	491	59

Hududlar kesimida tuzilgan nikohlar va nikohdan ajralganlar koeffitsiyenti

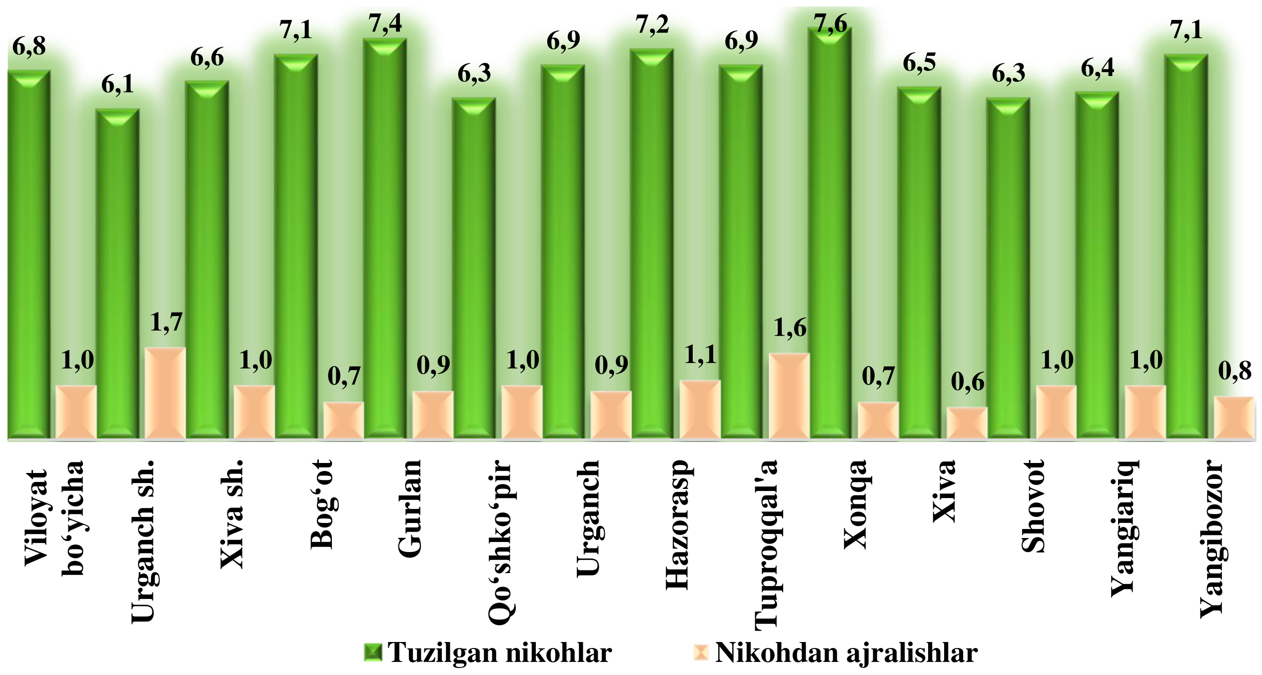

AHOLI MIGRATSIYASI

Shahar va tumanlar bo'yicha ko'chib kelganlar va ko'chib ketganlar soni

(Doimiy yashash maqsadida ko'chib kelganlar va ko'chib ketganlar,kishida)

Shahar va tumanlar	2023 - yil yanvar- sentabr			2024- yil yanvar-sentabr		
	Ko'chib kelganlar	Ko'chib ketganlar	Migratsiya saldosi	Ko'chib kelganlar	Ko'chib ketganlar	Migratsiya saldosi
Viloyat bo'yicha	5901	7394	-1493	8208	9545	-1337
shaharlar:						
Urganch sh.	1631	1884	-253	2204	2331	-127
Xiva sh.	381	440	-59	430	780	-350
tumanlar:						
Bog'ot	144	262	-118	163	281	-118
Gurlan	129	366	-237	227	496	-269
Qo'shko'pir	188	404	-216	307	567	-260
Urganch	1587	1165	422	2182	1454	728
Hazorasp	213	718	-505	338	732	-394
Tuproqqal'a	504	281	223	644	536	108
Xonqa	153	454	-301	221	581	-360
Xiva	363	508	-145	750	624	126
Shovot	190	413	-223	289	498	-209
Yangiariq	234	272	-38	231	337	-106
Yangibozor	184	227	-43	222	328	-106

2024- yil yanvar-sentabr oylarida viloyat bo‘yicha doimiy yashash maqsadida ko‘chib kelganlar jami soni 8 208 kishini tashkil etdi.

Doimiy yashash maqsadida ko‘chib ketganlar soni jami 9 545 kishini, migratsiya saldosi minus 1337 kishini tashkil etdi. (2023- yil yanvar-sentabr oylarida minus 1493 kishini tashkil etgan).

2024- yilning yanvar-sentabr oylarida 8 208 ta ko‘chib kelganlar qayd etilgan bo‘lib, har 1000 aholiga ko‘chib kelish koeffitsiyenti 5,5 promilleni tashkil etgan hamda 2023- yilga nisbatan 1,5 promillega ko‘payganligi kuzatildi (2023-yilning yanvar-sentabr oylarida 4,0 promille bo‘lgan).

2024- yilning yanvar-sentabr oylarida 9 545 ta ko‘chib ketganlar qayd etilgan bo‘lib, har 1000 aholiga ko‘chib ketish koeffitsiyenti 6,3 promilleni tashkil etgan hamda 2023- yilga nisbatan 1,3 promillega ko‘payganligi kuzatildi (2023- yilning yanvar-sentabr oylarida 5,0 promille bo‘lgan).

Demografik ko‘rsatkichlarga izohlar.

Doimiy aholi – ro‘yxatdan o‘tkazilayotgan vaqtda muayyan aholi punkti yoki hududda doimiy istiqomat qilayotgan aholidan iborat bo‘lib, bunga ushbu hududda doimiy ro‘yxatda turib, lekin vaqtincha yashamaydigan aholi ham kiritiladi.

Shahar aholisi – shahar hududlarida, ya’ni me’yoriy hujjatlar bilan shaharlar, shaharchalar sifatida belgilangan aholi punktlarida istiqomat qiluvchi aholi.

Qishloq aholisi – shaharlar va shaharchalar toifasiga kiritilmagan hududlarda – qishloq joylarda (ovullar, qishloqlar va boshqalar) istiqomat qiluvchi aholi.

Doimiy aholi sonini baholash – oxirgi aholini ro‘yxatga olish ma’lumotlari asosida hisoblanib, unga har yili tug‘ilganlar va muayyan hududga ko‘chib kelganlar soni qo‘shilib, o‘lganlar va muayyan hududdan ko‘chib ketganlar soni ayriladi.

Tug‘ilish – tug‘ilish jarayonlarining sodir bo‘lishi va boshqa xususiyatlarini tavsiflovchi ko‘rsatkich.

O‘lim sabablari – o‘limga yoki uning sodir bo‘lishiga ta’sir etgan kasalliklar, patologik holatlar va jarohatlar, shuningdek, o‘lim bilan yakun topgan jarohatga sabab bo‘lgan baxtsiz hodisa va zo‘ravonlik holatlari.

Nikoh – erkak va ayol o‘rtasidagi, ularning bir-birlariga va farzandlariga nisbatan huquq va majburiyatlarini belgilab beradigan o‘zaro munosabatlari shakli. Er va xotin o‘rtasidagi yuridik munosabatlar fuqarolik holati dalolatnomalarini yozish (FHDYO) organlarida nikohlarini ro‘yxatdan o‘tkazish natijasida o‘rnatiladi.

Nikohdan ajralish (nikohni bekor qilish) – er-xotinlarning hayoti davomida, tomonlar uchun qayta nikoh huquqini beruvchi, nikohlarning to‘liq yuridik to‘xtatilishi, nikoh FHDYO yoki sud organlarida ajralishni ro‘yxatdan o‘tkazilganidan so‘ng bekor qilingan hisoblanadi.

Ko‘chib kelganlar soni – ko‘chib kelganlarning absolyut miqdori, ya’ni muayyan hududga uning tashqarisidan ko‘chib kelganlardan iborat. Ichki ishlar organlari tomonidan aholini yashash joyi bo‘yicha ro‘yxatga olishda tuziladigan statistik hisobga olish so‘rovnomalarini qayta ishlash natijasida ko‘chib kelish.

Ko‘chib ketganlar soni – ko‘chib ketganlarning absolyut miqdori, ya’ni muayyan hududga uning tashqarisidan ko‘chib ketganlardan iborat. Ichki ishlar organlari tomonidan aholini yashash joyi bo‘yicha ro‘yxatga olishda tuziladigan statistik hisobga olish so‘rovnomalarini qayta ishlash natijasida ko‘chib ketish.

Aholining migratsion o‘sishi (farqi) – hisobot davrida ko‘chib kelganlar va ko‘chib ketganlar soni o‘rtasidagi farqning absolyut miqdori.